

Vlaams
Parlement

vergadering **C206 – ECO27**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 16 mei 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Vlaams Supercomputer Centrum - 1425 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over spillovereffecten en open innovatie - 1426 (2012-2013)	8
Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over Innovatief Aanbesteden - 1433 (2012-2013)	13
■	

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het Vlaams Supercomputer Centrum - 1425 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Voorzitter, minister, mijn vraag gaat over het Vlaams Supercomputer Centrum (VSC). We volgen dat al een tijdje op, samen met u. Ik was in oktober trouwens ook met uw medewerker aanwezig bij de opstart. Ik heb het al gezegd, het is een heel grote schoendoos met wat lichtjes, veel meer is er niet aan te zien, maar het schijnt dus wel iets belangrijk te zijn – voor zover ik iets ken van informatietechnologie.

Sinds oktober hebben wij een operationele Tier 1-infrastructuur in de universiteit van Gent binnen het kader van het Vlaams Supercomputer Centrum. Ten tijde van de installatie, dus in oktober, stonden we op plaats 118 van de wereld, maar in november waren we blijkbaar al gezakt naar plaats 164. Dit maar om aan te tonen hoe snel de evolutie gaat. Ik wil hiermee zeker niet pleiten om er voortdurend geld tegenaan te gooien om voortdurend bovenaan te staan, maar het toont wel aan hoe snel het gaat. Als we de politieke keuze maken om mee te zijn, dan moeten we ons natuurlijk bewust zijn van de consequenties, zeker van de financiële consequenties.

Minister, vorig jaar heb ik mijn bezorgdheid nog uitgedrukt in verband met de ad-hocfinancieringsbasis van het project. We weten ondertussen dat vorig jaar op 20 juli 2012 een voorontwerp van decreet over de structurele verankering van de supercomputer principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Na het inwinnen van adviezen wou u tot een definitieve goedkeuring komen binnen de Vlaamse Regering, waarna het ontwerp van decreet zijn weg langs het parlement zou vinden. U stelde in het verleden al dat u hoopte te landen in het eerste kwartaal van 2013, dat was de doelstelling. Wij hadden dus graag eens geïnformeerd naar de stand van zaken in dit dossier. Ik moet wel eerlijk bekennen dat er ondertussen een lijst is rondgegaan vanuit de regering met de initiatieven die nog voor 18 mei zouden worden ingediend en waarover dus nog voor de zomer zal worden gestemd, en ik heb gezien dat dit erbij stond. Mijn vraag dateert van 11 april, dus van voor we de lijst hadden. Mijn vraag is misschien wat overbodig.

Wat is de stand van zaken van het ontwerp van decreet? Welke weg heeft het afgelegd, wat ligt er nog op de plank en wanneer hoopt u te landen? Zijn er eventueel nog problemen ter zake?

Zoals ik al zei in mijn inleiding, is in het bijzonder de langetermijnfinanciering van groot belang. Het gaat bovendien om een substantiële financiering van oplopende aard, men gaat naar 10 miljoen euro per jaar. De betrokken associaties hadden wat dit betreft een meerjarenplan opgesteld voor de periode 2013-2017. Hoe wordt dat vertaald in het ontwerp van decreet, hoe zullen we het terugvinden? Wordt de goede werking van het project ook dit jaar gegarandeerd in afwachting van het decreet? We hadden in die zin immers onze opmerkingen omdat we de voorbije jaren maar enkele weken op voorhand zekerheid kregen over het feit of men zijn personeel nog zou kunnen betalen en over de verdere financiering. Vandaar ook onze oproep voor een structurele financiering.

Concreet werd er al in 2010 5 miljoen euro aan FFEU-middelen (Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven) aan het supercomputerproject toegekend. Wij hebben echter vernomen dat die middelen nog steeds niet toegewezen zijn. Klopt dat? Kunt u daar meer uitleg over geven? In het bijzonder gelet op de constante nood aan upgrades van de infrastructuur, zowel Tier 1 als Tier 2, lijkt het ons een must dat de beschikbare middelen ook effectief toegewezen worden. Ik denk dat we straks bij de bespreking van de

begroting ook iets zullen zien verschuiven bij de Herculesstichting, het gaat om ongeveer 40 procent. U kunt misschien nu al uitleggen of dit te maken heeft met de Vlaamse supercomputer, zo niet komt de vraag straks terug.

Een belangrijk aandachtspunt is dat we de supercomputer, naast het gebruik door de strategische onderzoekscentra (SOC's) en de universiteiten, ook maximaal willen openstellen voor bedrijven. U hebt dat erkend, we zitten op dezelfde lijn. Hebt u er cijfers over in welke mate de bedrijven ook gebruikmaken van die computer? Over welke doeleinden gaat het dan? Welke initiatieven zullen worden genomen om bedrijven eventueel sterker bij het project te betrekken? Tot nu was dat niet zo evident, het was niet altijd even gemakkelijk om bedrijven te betrekken bij de supercomputer, ze hadden er niet noodzakelijk echt nood aan, zo hebben we ondertussen vernomen. Blijkbaar is de nood bij de bedrijven kleiner dan we hadden ingeschat. U kunt daar misschien wat toelichting over geven.

Naast de nieuwe Tier-infrastructuur zijn er bij onze universiteiten en publieke onderzoeksinstellingen ook Tier 2-structuren aanwezig. Beide moeten op elkaar worden afgestemd. Komt dat ook terug in het ontwerp van decreet? Hoe is de afstemming tot nu toe verlopen? Hoe wordt dat geëvalueerd?

En dan heb ik nog een heel klein vraagje dat altijd terugkomt, namelijk over het PRACE-netwerk (Partnership for Advanced Computing in Europe). Hoe zit het daarmee? Hoe zit onze vertegenwoordiging daar? Lukt het?

Ondertussen hebben we van mensen op het terrein vernomen – en dit is natuurlijk geen politieke vraag, maar een technische – dat er bepaalde problemen zouden zijn met de werking van de computer. De computer werd in oktober opgestart, maar blijkbaar zou het pas vier of vijf maanden later geweest zijn dat echt op volle capaciteit kon worden gedraaid, puur wegens technische problemen. Dat is trouwens begrijpelijk, het is een gigantische en complexe infrastructuur. Hebt u daar meer informatie over? Kunt u toelichten wat precies het probleem was? Is het nu van de baan?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, mijnheer Diependaele, de eerste Vlaamse supercomputer is inderdaad operationeel. De computer is gehuisvest in het rekencentrum van de Universiteit Gent. Na de voorlopige ingebruikname zijn een aantal testen uitgevoerd en konden bij wijze van proef de eerste grote toepassingen op deze machine draaien. Er waren in de beginfase vast en zeker nog een aantal technische mankementen, die in deze opstartfase proefondervindelijk dienden te worden opgelost.

Momenteel staat de machine ter beschikking van gebruikers. Tot 24 mei is dat alleen het geval voor een geselecteerde groep pilootgebruikers. Nadien, in de voorlopige regeling zonder inbreng van kosten, zal ze voor iedereen tot 30 september open staan. We hopen dat wanneer het decreet goedgekeurd geraakt, de definitieve regeling vanaf 30 september start.

Intussen zijn ook de eerste onderhandelingen met bedrijven gestart. Het is de bedoeling om de kloof met de bedrijven te dichten. Een van onze en ook uw grote zorgen is dat het niet louter om een academisch gebeuren moet gaan. Als we willen investeren in een grote infrastructuur, dan moeten we ervoor zorgen dat die door zoveel mogelijk mensen kan worden gebruikt. Ook in de structuren hebben we bedrijven opgenomen. Ik heb het gevoel dat men dit ernstig neemt en dat men daar serieus aan werkt.

De Vlaamse Regering heeft op 20 juli 2012 het voorontwerp van decreet goedgekeurd. De adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI), de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Raad van State zijn ontvangen en verwerkt. Deze adviezen gaven geen aanleiding tot substantiële aanpassingen aan het voorontwerp van decreet.

Het ontwerp van decreet werd op vrijdag 26 april 2013 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en werd intussen voor verdere behandeling bezorgd aan het Vlaams Parlement.

De opmerkingen van de adviesraden en van de Raad van State, samen met de antwoorden daarop, zijn opgenomen in de memorie van toelichting. Ik vat kort de voornaamste opmerkingen samen.

De SERV had geen inhoudelijke opmerkingen, maar vraagt ook de betrokkenheid van het bedrijfsleven in brede zin te maximaliseren. Dit is uiteraard een van de belangrijke doelstellingen. De VRWI vond dat het duidelijkere profiel voor de Herculesstichting naar niet-universitaire organisaties niet werd doorgetrokken in de hernieuwde raad van bestuur. Door het toevoegen van een vertegenwoordiger van de strategische onderzoekscentra (SOC's) en de voorzitter van de Industrial Board aan de raad van bestuur, wordt daar volgens mij wel aan voldaan.

De andere opmerkingen van de VRWI zullen worden opgenomen in de nadere omschrijving van de opdracht en samenstelling van de Industrial Board en de Gebruikerscommissie in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de Herculesstichting.

In het advies van de Vlor worden geen voorstellen tot wijziging van het voorontwerp van decreet geformuleerd. Wel formuleert de Vlor een aantal aanbevelingen waaraan in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de Herculesstichting aandacht moet worden besteed.

De opmerkingen van de Raad van State hebben geleid tot een aantal verduidelijkingen in het ontwerp van decreet. Ik heb ervoor gezorgd dat in dit ontwerp van decreet een bepaling werd toegevoegd waarbij de Vlaamse Regering belast wordt met de coördinatie van de decretale bepalingen die betrekking hebben op het wetenschaps- en innovatiebeleid. Deze bepalingen zijn nu verspreid over een aantal decreten. Voor de transparantie van de regelgeving is het belangrijk dat alles wordt samengebracht. Ik heb het departement Economie, Wetenschap en Innovatie gevraagd om deze coördinatie voor te bereiden in overleg met de betrokken agentschappen. Wanneer het decreet uiteindelijk zal landen, hangt af van de agenda van de werkzaamheden van het Vlaams Parlement.

Op mijn voorstel wordt vanaf 2012 in de Vlaamse uitgavenbegroting een dotatie voor bijzondere onderzoeksinfrastructuur toegekend aan de Herculesstichting. In 2013 is vanuit deze dotatie voorzien in een bedrag van 4 miljoen euro voor de financiering van de supercomputer. Een deel is bestemd voor de werkingskosten en voor het personeel dat instaat voor de technische exploitatie van de Tier 1-supercomputer. Het resterende deel wordt gebruikt voor enerzijds de ondersteuning en de opleiding van gebruikers van de Tier 1- en de Tier 2-infrastructuur aan de universiteiten, en anderzijds de financiering van een deel van de kosten van de Tier 2-infrastructuur.

In afwachting van de goedkeuring van het voorliggende decreet heeft de Herculesstichting met de universiteiten overeenkomsten afgesloten die lopen tot 30 september 2013.

We hopen dat het decreet voor het reces kan worden goedgekeurd. Dan kan alles vanaf 1 oktober doorgang vinden zoals ook is geregeld in het decreet. Dan moet er ook geen tijdelijke oplossing worden gezocht. Zodra het decreet door het Vlaams Parlement is goedgekeurd, wordt een langlopende overeenkomst afgesloten voor de technische exploitatie van de eerste Tier 1 tussen enerzijds de Vlaamse Regering en de Herculesstichting en anderzijds de Universiteit Gent.

Ook zullen er overeenkomsten met de universiteiten worden afgesloten voor de opleiding en ondersteuning van gebruikers. Deze overeenkomsten zullen ingaan op 1 oktober 2013.

Wat de substantiële financiering betreft, staat in het ontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering jaarlijks, binnen de beschikbare begrotingskredieten, het bedrag bepaalt dat aan het

vermogen van de Herculesstichting wordt toegevoegd voor de ondersteuning van bijzondere onderzoeksinfrastructuur.

Tijdens de vorige legislatuur werd al een eerste schijf van 5 miljoen euro aan FFEU-middelen (Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven) toegekend voor de financiering van de investeringen in grote rekencapaciteit. Het grootste deel hiervan is gebruikt voor de aankoop van de Tier 1. Op mijn voorstel heeft de Vlaamse Regering een tweede schijf van 5 miljoen euro gereserveerd voor grote rekencapaciteit. Deze schijf is bestemd voor investeringen in de Tier 2-infrastructuur aan de universiteiten. Eind 2012 hebben de universiteiten op mijn vraag hiervoor voorstellen ingediend.

Ik heb beslist dat deze voorstellen beter moesten worden afgestemd tussen de instellingen zodat een maximale coördinatie en efficiëntie kan worden nagestreefd en dat men dus best kon wachten met de toekenning ervan tot de Tier 1 operationeel was. De Tier 1 maakt immers deel uit van een geïntegreerde Vlaamse infrastructuur. Zo moeten de universiteiten onder meer over de nodige geheugencapaciteit op de Tier 2 beschikken om de resultaten van hun berekeningen op de Tier 1 te bewaren en verder te bewerken.

Ook vond ik het belangrijk dat het dossier rond de structurele financiering van het VSC voldoende vergevorderd was, vooraleer deze FFEU-middelen effectief toe te wijzen. Ik heb ondertussen een geactualiseerd dossier ontvangen van de universiteiten. Ik zal dat voor de zomer aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring voorleggen.

Ik heb al eerder aangehaald dat de toegang van de SOC's en de bedrijven een prioriteit was voor mij. In het ontwerp van decreet is daarom voorzien dat de Herculesstichting verantwoordelijk wordt voor het beheer van de Tier 1. De UGent blijft wel instaan voor de technische exploitatie. Om de SOC's en de bedrijven bij het beheer te betrekken, zodat ze echt mee aan het stuur zitten, hebben we de samenstelling van de raad van bestuur van de Herculesstichting gewijzigd. In de toekomst zal een vertegenwoordiger van de SOC's lid van de raad van bestuur zijn.

Om de toegang van het bedrijfsleven maar ook van not-for-profitorganisaties tot de Tier 1 te bevorderen, wordt binnen de Herculesstichting een industrial board ingesteld. De voorzitter ervan zal eveneens in de raad van bestuur zetelen.

Voor bedrijven zijn er twee mogelijkheden: ofwel werken ze samen in onderzoeksprojecten met Vlaamse kennisinstellingen en wordt voor het uitvoeren van deze projecten gebruik gemaakt van de Tier 1 via de liaison van de universiteiten, ofwel zitten de bedrijven in een onafhankelijk project en kopen ze zelf rekentijd aan voor hun eigen onderzoek, dat ze los van universiteiten of kennisinstellingen zouden uitvoeren.

Ik heb al aangegeven dat er gesprekken zijn met bedrijven. Maar ook hier moeten een proces en een leercurve worden doorlopen. Uiteraard stellen de bedrijven strenge eisen inzake de beveiliging en de vertrouwelijkheid bij het gebruik van die gegevens. We mogen stellen dat de bedrijven daar veel nauwer op toezien dan de universiteiten. Daar wordt nu ook onderzocht, op basis van een aantal concrete cases en vragen, hoe men daaraan tegemoet kan komen. Er zijn ook afspraken nodig inzake het gebruik van software. De licentievoorwaarden zijn immers verschillend. Al deze praktische, maar toch belangrijke, problemen moeten nu worden opgelost.

Het is belangrijk dat we het bestaan van de mogelijkheden bekendmaken. De universiteiten en de Herculesstichting zijn daarom gestart met een elektronische nieuwsbrief. Ook wordt het aanbod aan opleidingen verder uitgebouwd om gebruikers toe te laten het maximum uit de supercomputer te halen. Het zal ook een taak van de industrial board zijn om de mogelijkheden verder bekend te maken buiten de universitaire wereld.

U vraagt naar de goede afstemming. Ik ben het daar uiteraard volledig mee eens. Het heeft geen zin om te investeren in Tier 1 als de universiteiten niet over een goed uitgebouwd Tier

2-netwerk beschikken. Het is een gegradueerd systeem. Men moet niet onmiddellijk naar de Tier 1. Heel wat zaken zullen op de Tier 2 kunnen worden voorbereid en erna worden geanalyseerd. Daarom hebben we geopteerd voor een geïntegreerde aanpak: aan de universiteiten worden dezelfde personen voor zowel de Tier 1 als de Tier 2 belast met de opleiding en de ondersteuning van de gebruikers. Zo vormt het als het ware één ecosysteem. In de subsidieovereenkomsten die de Herculesstichting zal afsluiten met de universiteiten wordt bepaald dat deze specialisten ook zullen instaan voor de ondersteuning van de gebruikers die werken in de SOC's en andere Vlaamse kennisinstellingen. De Herculesstichting heeft hier uiteraard een coördinerende taak.

Een ander punt is de diversificatie van de Tier 2-architecturen. Toepassingen vragen soms Tier 2-machines met een specifieke architectuur. Het is daarom belangrijk dat we samen met de universiteiten bij de aankoop van Tier 2-hardware bekijken hoe iedere universiteit eventueel kan kiezen voor een specialisatie of een specifieke apparatuur, zodat het complementair blijft en we voor het Vlaamse landschap een zo breed mogelijke infrastructuur kunnen bereiken met de middelen die we daarvoor beschikbaar hebben gesteld. Ik heb aan de universiteiten gevraagd om het dossier dat ze aanvankelijk los van elkaar hadden, beter op elkaar af te stemmen. Dat hebben ze nu gedaan.

Voor wat betreft het Europese landschap: we zijn ondertussen lid van PRACE. Het lidmaatschap van België werd aanvaard op de PRACE-councilvergadering van 9 oktober 2012. In het kader van de afspraken die binnen het interministerieel comité door België werden gemaakt, wordt België momenteel vertegenwoordigd door het Waalse Gewest, meer bepaald door de Service public de Wallonie. De heer Serge Bogaerts werd afgevaardigd als vertegenwoordiger. Elk land kan daarnaast ook nog een 'technical advisor' afvaardigen. De afspraak is dat deze persoon op dit moment uit Vlaanderen komt. Momenteel woont Kurt Lust namens het Vlaamse VSC de vergaderingen bij. De councilvergaderingen worden voorbereid op de Programmatorische federale Overheidsdienst (POD) Wetenschapsbeleid waar Vlaanderen vertegenwoordigd is door de Herculesstichting en het Departement EWI. Zo is het VSC daar via enkele kanalen toch aanwezig. Op deze vergadering wordt naar een consensus gestreefd voor de Belgische standpunten.

Ook vóór België lid werd, was het al mogelijk om aanvragen bij PRACE in te dienen. Op dit moment staan deze aanvragen ook open voor groepen buiten de Europese Gemeenschap indien er een sterke Europese toegevoegde waarde kan worden aangetoond.

Op Tier 0-niveau werden tot nu toe drie projecten toegekend aan promotoren uit een Vlaamse universiteit: een voorbereidend project in het kader van het ExaScience-project en twee reguliere projecten aan een onderzoeksgroep van de KU Leuven. Daarnaast is er een Tier 0-project met Alcatel Lucent Antwerpen en een Tier 0-project met het Von Karman Instituut. Over het aantal aanvragen vanuit België dat niet goedgekeurd is, heb ik momenteel nog geen informatie gekregen. Het cursusprogramma dat binnen PRACE wordt opgezet, werd reeds in een aantal mailings gepromoot, en werd ook opgenomen in de recente VSC-nieuwsbrief die er nu dus ook is.

Ik heb er nog geen zicht op hoeveel onderzoekers al aan die opleiding hebben deelgenomen, maar ik kan u wel zeggen dat de cursussen en ook de aanvragen voor rekentijd momenteel openstaan voor niet-leden. Het is dus toch belangrijk dat we lid zijn van PRACE. Dat geeft aan hoe dit doorweegt. Zo kunnen we meebeslissen over de modaliteiten van het gebruik en het meewerken aan PRACE 2.0, in het kader van Horizon 2020. In dat kader zal er ook worden gewerkt aan een internationale uitwisseling van rekentijd op Tier 1-computers, zodat onderzoekers gebruik kunnen maken van de voor hun onderzoek meest geschikte supercomputerachtige infrastructuur, die misschien ook aanwezig is in de naburige lidstaten. We zullen ook kunnen deelnemen aan toekomstige PRACE-implementatieprojecten. Zo zal men meer ervaring opdoen op het gebied van grote supercomputersystemen, wat vast en zeker belangrijk is voor onze onderzoekers.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat ik zo ongeveer alles heb gehoord wat ik wou horen. Natuurlijk had ik zelf moeten weten dat het ontwerp van decreet ondertussen is ingediend. Mijn excuses daarvoor. De vraag dateert van 11 april, maar op 26 april was dat al ingediend. We zullen dat ontwerp dus bespreken. Voorzitter, ik hoop dat u dat inderdaad zo snel mogelijk op de agenda kunt zetten, zodat dit zeker voor 1 oktober in werking treedt.

We staan daar allebei achter. Het is zeer goed dat die onderhandelingen met die bedrijven nu lopen. Hopelijk kunnen we daarmee die bedrijven deels hier houden, omdat ze weten dat ze hier over die infrastructuur kunnen beschikken. Als het meezit, kunnen ze er ook een deeltje van terugbetalen. De kostprijs is immers heel hoog. Ik neem aan dat ze huurgeld of zo zullen moeten betalen, of hoe zal dat gaan? Misschien kan een deeltje van de kosten worden gerecupereerd.

In het ontwerp van decreet wordt de financiering van de bijzondere onderzoeksinfrastructuur dus toegewezen aan de Herculesstichting. Als ik het goed begrijp, kan dat ook worden aangewend voor andere dingen dan de supercomputer. Of klopt dat niet? Is dat enkel en alleen voor de supercomputer?

Minister Ingrid Lieten: In het ontwerp van decreet zal heel duidelijk die structurele verankering van die financiering voor die supercomputer vermeld staan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over spillovereffecten en open innovatie - 1426 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Voorzitter, minister, geachte leden, naar aanleiding van een actuele vraag hadden we op 6 maart een interessant debat over de toekenning van innovatiesteun van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) aan bedrijven. Minister, eerlijk gezegd dacht ik u daar een goed idee aan de hand te doen, maar in uw antwoord kwam u zelf met dat idee voor de dag, wat heel goed was. Onder meer de heer Vereeck is ermee naar buiten gekomen, maar ook de heer Bothuyne en ikzelf hadden die cijfers opgevraagd, en we zagen dat een heel groot deel van die IWT-steun naar zeer grote ondernemingen gaat, en veel minder naar kmo's.

U hebt daar toen bevestigd dat dit een en-enverhaal was, dat we zeker niet plots iets mochten weghalen bij die grote bedrijven om dat aan die kmo's te geven. We moeten zoeken naar een systeem waardoor we de beide het juiste aandeel kunnen geven. U zei dat een mogelijkheid erin zou kunnen bestaan dat bij het geven van die IWT-steun rekening wordt gehouden met spillovereffecten. U had het over een studie waaraan het IWT op dat moment zou werken. U had het ook over het initiatief van de innovatievolgers, mensen die niet zelf onderzoek doen, maar die op de markt op zoek gaan naar ideeën, concepten die ze verder kunnen uitwerken en ontwikkelen, en eventueel vermarkten.

De sleutelgedachte is natuurlijk dat we moeten streven naar een innovatiegerichte samenwerking tussen grote ondernemingen en kmo's, gebaseerd op het principe van open innovatie. Vandaag stellen we vast dat er nog geen doorgedreven beleid wordt gevoerd ten aanzien van open innovatie, en dat ook het principe bij onze bedrijven en innovatieactoren nog onvoldoende bekend is en wordt toegepast. Er is ook wat angst bij bedrijven om die open

innovatie toe te passen. Ze gaan ervan uit dat hun concurrentieel voordeel net het feit is dat ze die innovatie voor zich alleen houden, maar gaan er wel regelmatig aan voorbij dat ze heel wat van die ideeën of bevindingen uit hun onderzoek waaraan ze zelf niet meteen iets hebben, op zijn minst zouden kunnen verkopen aan ondernemingen die er wel iets mee doen.

Minister, wat is precies de uitkomst van de IWT-studie naar de spillovereffecten? Is die al opgeleverd? Ik meen dat u had gezegd dat die ongeveer rond deze tijd rond zou zijn. Kunt u daar al iets meer over zeggen? Tijdens de plenaire zitting opperde ik het idee om aan de toegekende IWT-steun eventueel een verplichting te koppelen voor grote bedrijven om samen te werken met de kmo's. Het is maar een idee, maar men zou hen kunnen verplichten om bijvoorbeeld 20 procent van de steun die ze krijgen, uit te besteden aan kleinere ondernemingen. Dat heeft enkele voordelen: een deel van dat geld vloeit door naar die kmo's en op die manier kan er ook een netwerk van kleinere ondernemingen die onderzoek doen rond die grote bedrijven worden ontwikkeld, wat ertoe leidt dat die grote bedrijven meer redenen hebben om hier te blijven. Ik maak de analogie met de energiecluster in Antwerpen, hoewel dat van een heel andere niveau is: als je daar één schakel, één bedrijf van wegneemt, dan is dat een groot probleem, want ze delen afvalstoffen en bijproducten en dergelijke met elkaar. Dat is een heel grote puzzel. Zoiets zouden we ook kunnen doen met betrekking tot innovatie.

Kunt u ook een inhoudelijke verduidelijking en een stand van zaken geven met betrekking tot de door u geschetste initiatieven? In uw antwoord stelde u ook nog te werken aan een paar andere dingen, zoals het verhogen van de subsidiepercentages aan kmo's, het stimuleren van innovatievolgers, het optrekken van het aantal Baekelandmandaten en de Doctoral Schools.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, mijnheer Diependaele, ook hier zitten we met dezelfde zorgen en bekommernissen. De studie die ik aan het IWT heb gevraagd om uit te voeren, is inderdaad door het IWT aan Idea Consult doorgegeven. Idea Consult probeert om een inzicht te krijgen in mogelijke positieve effecten die optreden ten gevolge van samenwerking tussen bedrijven in een gesubsidieerd innovatieproject en indien dit zo is, in de factoren die een positieve invloed hebben op deze zogenaamde spillovereffecten. We mogen van de studie geen oplossingen verwachten, maar wel inzichten, en dat is al heel belangrijk.

De studie maakt in eerste instantie gebruik van interviews bij bedrijven die in verschillende hoedanigheden samenwerken. Dat wil zeggen dat ze evenwaardige partners zijn of onderaannemer. Ook de samenwerking met een onderzoeksinstelling wordt bekeken. De studie is dus een kwalitatief onderzoek, case-based. Dat wil zeggen dat men in eerste instantie op basis van echt realistische cases gaat zoeken naar indicaties die men kan gebruiken voor een analyse. In totaal zullen een tiental cases ten gronde onderzocht worden.

Het voornaamste positieve effect waarnaar gezocht wordt, is de input 'additionaliteit'. In gewone mensentaal: zal het bedrijf dat samenwerkt voor een onderzoeksproject meer investeren in innovatie dan een bedrijf dat niet samenwerkt? Hiernaast wordt ook gekeken naar andere vormen van additionaliteit zoals de vraag of het bedrijf dat samenwerkt betere resultaten zal behalen dan een bedrijf dat niet samenwerkt. Er wordt ook bekeken hoe men omgaat met risicovolle projecten: is men geneigd om meer of sneller te innoveren, om grotere risico's te nemen, als men dat met een aantal bedrijven samen doet?

Simpel gezegd komt het neer op de vraag of als men samenwerkt, de middelen die we samen met het bedrijf investeren in innovatie, uitkomen op: één plus één is meer dan twee?

Ik hoop op basis van de studie meer inzicht te krijgen en ook een indicatie van of inspiratie voor de maatregelen die we kunnen nemen om die positieve samenwerking verder te optimaliseren. Ik heb daarvoor ook een aantal specifieke vragen geformuleerd. Zijn er belemmerende factoren voor verdere samenwerking? Wat zou de invloed kunnen zijn van een verhoging van het subsidiepercentage voor bedrijven die samenwerken? Moeten we de

samenwerking verplicht maken? In welke omstandigheden is samenwerking misschien minder of niet zinvol?

Ik ben hier ook door gebeten, maar ik wil toch eerst de resultaten van de studie afwachten. Vermoedelijk zal het een complex verhaal zijn. Ik denk niet dat het zo simpel te detecteren zal zijn wat de oorzaak en wat de gevolgen zijn. Het zoeken naar effecten van innovatiesteun op zich is al een complexe zaak. Het gaat over meerwaarde creëren, tewerkstelling creëren, bedrijfscijfers. En dan moeten we nog eens de effecten van samenwerking bij elkaar brengen en kwantificeren, ook dat zal niet gemakkelijk zijn. En daarna moeten we ook nog het causaal verband aantonen, want daar gaan we naar op zoek. Als we daar de vinger op kunnen leggen, weten we hoe we ons beleid verder kunnen verfijnen.

De causaliteit ligt natuurlijk niet zo gemakkelijk omdat er tal van factoren zijn die op het eerste zicht laten uitschijnen dat samenwerking positieve effecten heeft, maar waarbij de effecten misschien geneutraliseerd worden door andere factoren. Dat kan voorbeeld het geval zijn als bedrijven die samenwerken ook in het algemeen beter georganiseerd en professioneler zijn dan bedrijven die niet samenwerken. Het is niet zo gemakkelijk om die analyses te maken. We kijken uit naar de resultaten en we zullen ze zeker nog samen kunnen bespreken. Hopelijk kunnen we er dan eenduidige conclusies uit trekken.

In verband met uw vraag over het al dan niet verplichten van grote bedrijven om samen te werken, heb ik aan de raad van bestuur van IWT, en in het bijzonder aan de voorzitter, professor Lagasse, gevraagd om mij tegen eind september hierover een concreet voorstel te doen. Voor zover wij hebben geanalyseerd, kan de juridische afdwingbaarheid niet echt een probleem zijn. We kijken eerder aan tegen meer cultuurverschillen en misschien ook tegen een psychologische barrière. U weet dat verplichtingen die door de overheid worden opgelegd aan bedrijven, altijd al een negatieve connotatie krijgen. We zijn aan het zoeken naar een manier om de grote bedrijven ervan te overtuigen dat samenwerking met kmo's en kennisinstellingen ook voor hen meer zal renderen.

De cases die in de IWT-studie onderzocht worden, kunnen hopelijk ook in dit verband de nodige overtuigingskracht aanbrengen. Ook de internationale voorbeelden waarnaar u verwijst, zijn positief, bijvoorbeeld Finland. We kunnen echter niet zomaar vergelijken, omdat de industriële structuur in de landen waarmee we vergelijkingen soms verschilt van de onze. Zo heeft Finland een aantal industriële reuzen zoals Nokia, KONE en Alhstrom, wij niet.

Wat betreft de status van de kmo-acties, kan ik u toch al een aantal resultaten meegeven. Het maximale subsidiepercentage voor kmo's werd ondertussen opgetrokken tot 80 procent voor kleine ondernemingen en tot 70 procent voor middelgrote ondernemingen. Deze verhoging geldt met terugwerkende kracht voor alle O&O-projecten die vanaf 1 januari van dit jaar door kmo's zijn ingediend bij het IWT. Die actie is dus uitgevoerd.

Ook wat betreft de tweede actie, die is gericht op het ondersteunen van innovatievolgers – bedrijven die niet zelf vooraan lopen bij het ontwikkelen van nieuwe producten of diensten, maar die wel heel belangrijk zijn om de nieuwigheden te implementeren, op de markt te brengen en toe te passen –, heb ik positief nieuws. De raad van bestuur van het IWT zal eind deze week een oproep openstellen voor VIS-trajecten (Vlaams Innovatie-samenwerkingsverband) die specifiek gericht zijn op dit soort bedrijven. De indiening van de voorstellen wordt verwacht in de loop van de maand september. Het is de bedoeling dat de eerste projecten effectief op 1 januari 2014 zullen kunnen starten. In de komende maanden zal het IWT in samenwerking met de middenveldorganisaties nog de nodige inspanningen doen om deze oproep bekend te maken, erover te communiceren en de bedrijven te enthousiasmeren.

Een derde actie die ik ook heb aangekondigd in de plenaire vergadering van 6 maart, was de oproep voor Baekelandmandaten. Die actie werd in april bijkomend gelanceerd. Belangrijk is

dat ook deze projecten profiteren van het verhoogde subsidiepercentage. We proberen dus ook hier bedrijven te enthousiasmeren door extra middelen vrij te maken. Ook daarvoor is een extra communicatie-inspanning in voorbereiding.

Tijdens de zitting van 6 maart heb ik inderdaad ook verwezen naar de Doctoral Schools. In 2011 zijn we van start gegaan met het nieuwe programma waarbij we de loopbaanbegeleiding van jonge onderzoekers professioneler willen organiseren. We hebben dit samen met de verschillende universiteiten opgebouwd. Het is niet de bedoeling dat het verplicht is voor iedereen, maar ik kan wel zeggen dat de meeste onderzoekers hierop inschrijven. De redenering is dat we duidelijk zeggen dat het stijgende aantal onderzoekers niet zal leiden tot eenzelfde stijging van het aantal mandaten van professor of docent aan de universiteit. We moeten de onderzoekers duidelijk maken dat ze veel carrièreperspectieven in het vizier moeten nemen omdat niet iedereen die doctoreert, zijn carrière aan de universiteit zal kunnen voortzetten. Integendeel, onze bedrijven hebben de gedoctoreerden juist nodig, ze kunnen een fantastische meerwaarde bieden voor de bedrijven. Ook een aantal dienstenorganisaties en maatschappelijke organisaties kunnen er zeker baat bij hebben. Bedoeling van de Doctoral School is om die loopbaanbegeleiding te organiseren en andere vaardigheden en attitudes bij te brengen die men wel nodig heeft wanneer men in het bedrijfsleven wil gaan werken.

De Vlaamse universiteiten ontvingen de voorbije twee jaar een subsidie van 4.000.000 euro voor de volgende objectieven: training van jonge onderzoekers, loopbaanontwikkeling en bevordering van loopbaanperspectieven van jonge onderzoekers, versterken van de internationale oriëntatie in de loopbaan van jonge onderzoekers, en samenwerking in Vlaanderen tussen de verschillende universiteiten. Daarbij worden dan bepaalde budgetten voorbehouden voor samenwerkingsinitiatieven.

Vanaf het begrotingsjaar 2013 wordt deze subsidie tot een structureel programma gevormd. De decretale verankering van dit programma werd al opgenomen in het decreet Wetenschap en Innovatie eind 2012. Op 26 april 2013 keurde de Vlaamse Regering op mijn initiatief het ontwerpbesluit betreffende de omkadering van jonge onderzoekers principieel goed. Na de adviesronde verwachten we een definitieve goedkeuring voor het zomerreces.

De subsidie kan worden ingezet voor de training van jonge onderzoekers waarbij er plaats is voor zowel onderzoeksvaardigheden als generieke, overdraagbare competenties zoals projectmanagement, communicatie- en presentatietechnieken, cursus academisch Engels enzovoort.

Er wordt ook expliciet verwezen naar de valorisatie van onderzoeksactiviteiten. Er worden methodes aangereikt om het ondernemerschap bij de onderzoekers te stimuleren.

Wij vragen ook bijzondere aandacht voor de intersectorale mobiliteit tussen de verschillende universiteiten en sectoren. We willen de onderzoekers begeleiden bij een bewuste carrièrekeuze. Bedoeling is dat zij hun diploma en hun doctoraatsdiploma maximaal kunnen inzetten.

In het nieuwe ontwerpbesluit hebben we ‘het aanmoedigen van ondernemerschap’ toegevoegd als een van de nieuwe basisprincipes waarvoor elke begunstigde in zijn beleid aandacht moet hebben, naast genderevenwicht en diversiteit, duurzaamheid en aandacht voor interdisciplinariteit. Dat zijn de basiswaarden.

Een aantal zaken die ik had aangekondigd in de plenaire vergadering van 8 maart zitten op schema. Ik heb toen ook aangekondigd dat we verder zullen werken aan de sensibilisering van de bedrijven. Vraag is wat innovatie voor hen betekent en hoe ze daarmee aan de slag moeten gaan. Zij kunnen daarvoor een opleiding volgen. We zijn daar volop mee bezig. We doen dat samen met de Vlaamse organisatie voor ondernemingscreativiteit Flanders DC en de werkgeversorganisaties. Die voorbereidingen zijn volop bezig. De doelstelling is om zeker tienduizend deelnemers te kunnen bereiken in een gelaagd systeem, dus met basic-

informatievergaderingen maar ook met meer doorgedreven cursussen voor zogenaamde innovatiemanagers die in een bedrijf specifiek die taak toebedeeld krijgen.

Een ander initiatief dat daartoe kan bijdragen, is de oproep die ik heb gelanceerd over de creatieve industrie. Daarbij willen we de samenwerking tussen enerzijds de traditionele industriële partners en bedrijven en anderzijds de creatieve partners stimuleren. We verwachten de projectvoorstellen tegen half augustus.

Een ander element zijn de octrooien. Vanaf aanslagjaar 2014 zullen ook kleine en middelgrote ondernemingen zonder eigen onderzoeksafdeling kunnen genieten van 80 procent aftrek voor hun inkomsten uit octrooien, met dank aan onze federale collega's.

Tot slot wil ik aangeven dat aanstaande dinsdag in het kader van het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) de resultaten van de IWT-studie 'Hoe efficiënter en effectiever met kmo's communiceren?' publiek zullen worden gemaakt. Die zullen tweehonderd middenveldorganisaties ondersteunen om de communicatie samen met de overheid te verbeteren.

Dat is de stand van zaken vandaag. Er zitten nog initiatieven in de pijplijn. De meeste zaken die ik op 8 maart in de plenaire vergadering heb aangekondigd, zijn allemaal in uitvoering.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Ik heb drie opmerkingen. Die studie van IDEA Consult zullen we moeten afwachten. In verband met het verplichten van de bedrijven: dat heeft inderdaad zeer veel te maken met de cultuur. Dat is het grote probleem. Hoe kunnen we bedrijven ertoe aanzetten om hun innovatie open te stellen voor andere bedrijven? Dat blijft een zeer moeilijk gegeven. In die zin is het wel zeer goed dat die studie over hoe te communiceren met kmo's wordt gedaan. In deze commissie komen we dat probleem geregeld tegen, ook in het beleidsdomein Economie. Hoe zul je initiatieven van de overheid bekendmaken aan kmo's, hoe kun je hen aanmoedigen om daarop in te tekenen? Dikwijls zijn de initiatieven niet gekend. Hopelijk kunnen we volgende dinsdag pasklare oplossingen en technieken vinden om daar werk van te maken, want dat is absoluut nodig.

Minister, u zei dat de doctors nodig zijn in de bedrijven. Uit twee verschillende hoeken kreeg ik onlangs te horen dat bedrijven steeds minder staan te wachten op doctoraalstudenten of doctors. Hun extra diploma heeft niet zoveel toegevoegde waarde. Dat is casuïstiek, maar ze zijn niet altijd absoluut nodig.

Minister Ingrid Lieten: Daar worden we met een cultuurverschil geconfronteerd. Daarom zijn die Doctoral Schools zo belangrijk. In de eerste plaats moeten we onze doctoraatsstudenten stimuleren. Hun analytische vaardigheden ontwikkelen de kennis van een vakdomein waarin ze zich hebben verdiept tot een kwalitatief sterk niveau. We moeten hun duidelijk maken dat ze opportuniteiten hebben om in het bedrijfsleven te werken, dat er veel persoonlijke opportuniteiten inzitten voor jonge mensen om in het bedrijfsleven te werken.

Omgekeerd moeten we de bedrijven veel meer warm maken. Als ze zo iemand binnen krijgen, dan heeft die wel iets te bieden. Daarom zijn die extra vaardigheden belangrijk. In het bedrijfsleven leeft de idee dat de postdocs mensen zijn die heel theoretisch zijn en niet passen in een bedrijfsomgeving, die de vaardigheden die nodig zijn om daar te werken, niet hebben. Daarom werken de Doctoral Schools aan het veranderen van de cultuur en het bijbrengen van die vaardigheden. We zullen ook de cultuur bij de bedrijven moeten veranderen om hun te laten inzien dat er wel heel degelijke mensen bij zijn, die een grote meerwaarde zouden kunnen betekenen voor een bedrijf. Dat bij elkaar brengen, is een uitdaging.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over Innovatief Aanbesteden - 1433 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Innovatief Aanbesteden heb ik leren kennen toen ik hier in 2009 aankwam. Ik zag er heil in, maar sindsdien is er weinig uitgekomen. Minister, ook voor u is het blijkbaar een heel moeilijk concept om juist in te vullen. In mijn ogen is het geflopt, wat heel jammer is. Daarmee heb ik niet gezegd dat er geen goede redenen kunnen zijn waarom het zo moeilijk is, zowel juridisch als cultureel, maar het is toch jammer dat we er geen beter instrument van kunnen maken.

Innovatief Aanbesteden wil een kader creëren waarbinnen de overheid en de bedrijfswereld samen innovatieve oplossingen kunnen ontwikkelen voor bepaalde uitdagingen van de overheid. Er is binnen het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) een kenniscel Innovatief Aanbesteden. In 2008 werd het programma opgestart voor een periode van twee jaar, met een niet onaanzienlijk budget van 10 miljoen euro.

Begin 2011 werd het programma verlengd voor een periode van twee jaar zodat de verdere uitrol van de precommerciële trajecten kon worden ondersteund. In uw beleidsbrief 2012-2013 stond: “De Vlaamse Regering dient nu een beslissing te nemen over de verderzetting van het programma. De snelle uitbouw van het innovatief aanbesteden wordt momenteel bemoeilijkt door het beperkt juridisch kader.” Dat beperkt juridisch kader is al een van de eerste knelpunten.

Een beetje verder in de beleidsbrief staat: “Tegen begin 2013 dient het programma verlengd te worden zodat de verdere uitrol van de pre-commerciële trajecten kan ondersteund worden.” Ook in het Nieuw Industrieel Beleid van minister-president Peeters staat dat door Innovatief Aanbesteden een actieplan zal worden opgesteld om een operationeel instrument uit te werken om niet enkel de precommerciële trajecten met een hoog O&O-gehalte (onderzoek en ontwikkeling) te initiëren, maar om er ook voor te zorgen dat het aandeel aankopen met een innovatief karakter stijgt. Dat is het uiteindelijke doel.

Op 12 april 2013 stond de teller op de webstek op vier projecten in voorbereidingsfase, zeven projecten in precommerciële traject en twee geplande projecten. Gelet op de moeilijke financiële situatie is het van belang ervoor te zorgen dat de ingezette financiën goed terecht komen. Dat hebben we al meerdere keren gezegd. De vraag is dan of die 10 miljoen euro voor een zo beperkt aantal projecten wel de juiste keuze is.

Door welke concrete problemen wordt de uitbouw van het innovatief aanbesteden bemoeilijkt? Wat houdt het beperkt juridisch kader precies in? Wanneer zal de Vlaamse Regering een beslissing nemen over de voortzetting van het programma? In de beleidsbrief stond dat die keuze moest worden gemaakt. Kunt u al meer details geven over het voorstel dat u zult doen?

De belangrijkste conclusies voor de periode 2008-2010 zaten vervat in de nota aan de Vlaamse Regering met betrekking tot de verlenging van het actieplan voor de periode 2011-2012. Daarin stonden enkele suggesties, zoals de suggestie om de innovatieplatformen in de tijd beperkt te houden en de vaststelling dat de periode tussen het eindrapport en de opmaak van een precommerciële bestek te groot is. Werd rekening gehouden met deze suggesties? Is daar al iets aan gedaan?

De meeste projecten liepen intussen substantiële vertragingen op of werden alsnog stopgezet of on hold geplaatst. Concrete realisaties van Innovatief Aanbesteden blijven eigenlijk uit. Er zijn niet echt heel grote succesverhalen over te vertellen. Wanneer en hoe hoopt u tot de

versnelde uitrol van de precommerciële trajecten te komen? Wanneer kunnen we met een aantal projecten landen?

Wat is de stand van zaken van het actieplan opgesteld door Innovatief Aanbesteden binnen het Nieuw Industrieel Beleid van minister-president Peeters om te komen tot een groter aandeel aankopen met een innovatief karakter?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik sluit me graag aan bij de vraag. Indien de heer Bothuyne hier zou zijn, zou hij het ook doen, want er zijn in deze commissie wel een aantal watchers van het project. Dat is niet te verwonderen: we hebben altijd gezegd dat Innovatief Aanbesteden een heel interessante brugfunctie kon vervullen om vanuit de overheid een gecommmercialiseerde innovatie in het bedrijfsleven mogelijk te maken. De heer Diependaele heeft net enkele analyses gegeven.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoord. Ik wil er wel nog aan toevoegen dat er sinds 2008, toen het programma werd opgestart, en vandaag wel een algemene maatregel is geweest om op alle administraties een besparing in te voeren. Als je dan iets hebt dat als cultureel – ik wik mijn woorden – vreemd of minstens nieuw wordt beschouwd, zou het kunnen dat de neiging groter is om net daar te besparen of om er minder aandacht aan te besteden. Als dat zo zou zijn, moeten we er bijzonder goed over nadenken hoe we dat kunnen bijsturen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik zal zo goed mogelijk proberen te antwoorden, want het is inderdaad een zorgenkindje.

Innovatief Aanbesteden is het proces waarbij de overheid diensten, processen of producten die nog niet op de markt beschikbaar zijn, zou willen aankopen. Het is dus een vrij uniek proces dat het mogelijk maakt voor bedrijven om samen met de overheid op zoek te gaan naar innovatieve oplossingen voor allerlei maatschappelijke uitdagingen. Ook de Europese Commissie staat daar volledig achter.

Het proces verloopt in verschillende fasen. Wanneer een bepaalde behoefte geïdentificeerd is door een overheidsinstelling, wordt als eerste stap een innovatieplatform opgericht. Daarin gaan bedrijven en kennisinstellingen samen met de overheid op zoek naar mogelijk al bestaande oplossingen. Dit is de eerste check: de marktconsultatie. Als hieruit blijkt dat de nodige oplossingen nog niet beschikbaar zijn of dat men nog verder onderzoek nodig heeft om aan de specifieke noden te voldoen, wordt in een tweede fase een precommerciële traject opgestart. Daarin wordt een opdracht van O&O geformuleerd. De uitvoering van deze opdracht wordt mede gefinancierd door het IWT. Belangrijk hierbij is dat een dergelijke opdracht buiten het toepassingsgebied van de overheidsopdrachtenreglementering valt. De risico's en kosten van de ontwikkeling worden verdeeld tussen de overheid en de bedrijven, wat maakt dat de precommerciële aanbesteding zich ook onderscheidt van een loutere subsidiëring van een gewoon O&O-project. De resultaten van een O&O-opdracht zijn in principe een aantal prototypes van de gewenste oplossing. Die prototypes zouden vervolgens door de aanbestedende overheid moeten worden getest. De specificaties van het meest geschikte prototype vormen dan de basis voor de derde fase, de commerciële fase. Dan gaat men naar een klassieke aanbestedingsprocedure waarbij men een oproep lanceert naar de bedrijven opdat zij de meest geschikte oplossing uit de tweede fase zouden aanreiken. Alle bedrijven kunnen inschrijven op deze aanbesteding. Dit is de traditionele beschrijving van het instrument.

Ik geef nu de historiek. De Vlaamse Regering heeft in 2008 haar goedkeuring gegeven. Hiertoe werd bij het IWT een kenniscentrum opgericht. Dit had als doel projecten te initiëren en te begeleiden binnen alle dertien beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. Er werd 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de voorbereiding en de cofinanciering van die

onderzoekopdrachten. Voor het kenniscentrum was er 435.000 euro voor werkmiddelen beschikbaar. De kosten voor de personeelsinzet worden tot nu toe opgevangen binnen de beschikbare middelen van het IWT. In 2011 werd de opstartfase binnen de bestaande middelen verlengd tot eind 2012. Beleidsmatig wordt Innovatief Aanbesteden erkend als een belangrijk instrument om de rol van de overheid als partner in innovatie te versterken of om het brengen van producten naar de markt te versnellen. Ook in het Nieuw Industrieel Beleid is Innovatief Aanbesteden opgenomen als beleidsinstrument. Het is ook opgenomen in de beheersovereenkomst.

Waarom loopt het nu niet op het terrein? We moeten vaststellen dat er heel wat tegengestelde juridische doelstellingen samenkomen in dit project, en dat er ook verschillende juridische wetgevingen ten dele met elkaar conflicteren of dan toch zeker niet elkaar vooruithelpen.

In 2008 was dit een totaal nieuw terrein. Het IWT heeft een nieuwe en concrete methodologie uitgewerkt voor het uitrollen van precommerciële trajecten. Aangezien daarvoor geen specifiek juridisch kader was, heeft men rekening gehouden met de algemene rechtsbeginselen die altijd moeten worden toegepast. Je kunt nu wel zeggen dat de wetgeving op de overheidsopdrachten niet van toepassing is, maar de algemene rechtsbeginselen, die dezelfde waarden en doelstellingen als de wetgeving op de overheidsopdrachten willen realiseren, zijn wel van toepassing. Er is het transparantiebeginsel: de overheid moet in al haar daden transparant zijn. Het gelijkheidsbeginsel schrijft voor dat iedereen die zich in dezelfde positie bevindt op dezelfde manier door de overheid moet worden behandeld. Men heeft geprobeerd om een nieuwe methodologie uit te bouwen waarin men wel degelijk rekening houdt met deze algemene rechtsbeginselen omdat de uiteindelijke beslissing van de overheid zou kunnen worden aangevochten. Men heeft daarbij rekening gehouden met interne en externe juridische expertise. De afwezigheid van een specifiek reglementair kader heeft aanleiding gegeven tot vertragingen. De voorstellen voor die precommerciële trajecten hebben meestal een negatief advies gekregen van de Inspectie van Financiën, omdat er sprake was van onduidelijkheden, en dat zeer specifiek wat de juridische context betreft.

Samengevat is er sprake van twee discussiepunten. Er is de restrictieve interpretatie door de Inspectie van Financiën van artikel 78 van het KB van 8 januari 1996. Dit artikel handelt, zoals u wellicht weet, over het verbod op concurrentievervalsing op grond van voorkennis. Dat ligt zeer gevoelig. In een innovatieplatform worden in een eerste stap bedrijven samengebracht, en het is de bedoeling dat bedrijven en kennisinstellingen samen gaan bekijken of er al iets op de markt aanwezig is of niet. In heel dat traject is de kennis die er bij de bedrijven aanwezig is, eigenlijk nodig, maar dat is voor de bedrijven ook een zeer hachelijke positie, want dan lopen ze het risico dat ze in een latere fase van de procedure moeten worden geweerd wegens het mogelijke voorkennisrisico.

Het andere discussiepunt is dat van het precommerciële aanbesteden in relatie tot de staatsteunregeling. Ook dat zit opnieuw op het spoor. Ik kan een uitgebreide juridische analyse van zeven pagina's bezorgen aan de leden die daarop willen inzoomen.

In ieder geval zijn we nu zo ver dat de uitgewerkte aanpak wel voldoet aan die twee regels. Juridisch is dit dus correct, maar daardoor werkt het in de praktijk misschien minder goed. Dat is toch enigszins mijn appreciatie.

Ondertussen hebben we wel, in samenwerking met de afdeling Overheidsopdrachten van Bestuurszaken en in overleg met het kabinet van Begroting, een dialoog kunnen opzetten met de Inspectie van Financiën, waarbij we een verduidelijking hebben gegeven met betrekking tot de juridische context. Ik hoop dan ook dat we daarmee de vertragingen die we in het verleden hebben gekend door juridische hinderpalen, enigszins kunnen oplossen.

Ik wil er ook op wijzen dat de Europese Commissie eigenlijk ook wel worstelt met die problemen. Ze heeft onze Vlaamse aanpak gekozen voor het Europese aanbestedingsproject Smart@Fire, waarbij op Europese schaal via een procedure van innovatief aanbesteden

intelligente brandweerpakken zullen worden aangekocht. Ook de Europese Commissie zoekt naar de juiste aanpak. Ze heeft gekozen voor de onze, omdat ze denkt dat wij daar het verst mee staan, maar op dat vlak zijn we enigszins kritisch.

Dan kom ik tot de huidige status van het programma. Tot op heden werden drie projecten succesvol afgerond, ondanks alles. Er is het project van een innovatieve oogscreeener voor Kind en Gezin. Kind en Gezin gebruikt die actief in alle 330 consultatiebureaus in de diverse Vlaamse provincies. Er is het monitoren van bouwputten voor de afdeling Geotechniek van het Departement Mobiliteit en Openbare werken. Er werden drie prototypes van permanente en online monitoringsystemen ontwikkeld voor veiligheidsparameters tijdens openbare werken. Die monitoringsystemen zijn voldoende robuust en betrouwbaar gebleken om te worden ingezet in werfomstandigheden bij alle types ondergrond en bouwputten. Ook is er het project van het persoonlijk ontwikkelingsplan voor de VDAB. Dat persoonlijk ontwikkelingsplan is een digitaal instrument dat de burger op elk moment in zijn leven ondersteunt bij het nemen van loopbaanbeslissingen. Voor dit project werden, na het innovatieplatform, mock-ups ontwikkeld. Die mock-ups hebben aangetoond dat de ontwikkeling van een dergelijk platform niet los kan worden gezien van de andere ontwikkelingen binnen het VDAB-instrumentarium. De verdere ontwikkeling wordt dan ook binnen de VDAB geïntegreerd met de andere ontwikkelingen aangepakt. Dit zal dus niet verder als een innovatieve aanbesteding in de laatste fase op de markt worden uitgerold.

Dan zijn er nog negen projecten die zich allemaal in een min of meer vergevorderd stadium van uitvoering bevinden. Voor de projecten van het Vlaams e-boekplatform en het energieneutraal bouwen werd de precommerciële aanbesteding toegewezen en zijn de prototypes in ontwikkeling. Voor de projecten van de duurzame glastuinbouw, de school voor de toekomst en het complementaire muntsysteem zijn de bestekken gelanceerd en moet de uitvoerder nog worden toegewezen. Voor vier projecten, namelijk Spraak- en Taaltechnologisch Ondertitelen in het Nederlands (STON), Visueel Vlaanderen, het project van de laadstations voor elektrische fietsen en het tweede deel van het project van het energieneutraal bouwen, is het bestek voor de precommerciële aanbesteding in opmaak. Ten slotte zijn er nog de projecten die zich nog bevinden in de eerste fase, die van de marktconsultatie, namelijk dat van de hydrografische peilingen en de katalytische ecoaankopen.

Wat is nu mijn evaluatie? Dit verloopt toch wel stroef en moeizaam. Ik vind dat de resultaten tot op heden onder de verwachtingen blijven. Ongeveer een jaar geleden heb ik daarom aan het IWT gevraagd een kritische doorlichting te laten maken door een externe partij, en ook zelf een SWOT-analyse (strengths, weaknesses, opportunities, threats) uit te voeren. De doorlichting werd uitgevoerd door Addestino. Het rapport werd op 13 februari 2012 aan het IWT overgemaakt. Het bracht nog een aantal pijnpunten aan het licht, naast de juridische knelpunten die ik al opsomde.

Kort samengevat zijn de bevindingen van die externe doorlichting de volgende. De nadruk bij de aanpak ligt misschien te sterk op het juridische en technische karakter van innovatief aanbesteden. Die aanpak is te weinig commercieel gericht. Men spitst zich te veel preventief toe op juridisch-technische details om latere problemen te vermijden. Dat leidt tot een terughoudendheid bij de aanbestedende overheden. Om juridische redenen wordt dan misschien niet het juiste of meest geschikte project geselecteerd. De procedure is ook zwaar en lang, zodat dit niet zo aantrekkelijk is voor de bedrijven. Het duurt dus te lang om van een idee tot een finale commerciële aanbesteding te komen.

Deze knelpunten lijken me allemaal enigszins verband te houden met elkaar: doordat men al die stappen moet zetten, duurt het lang. Ik begrijp dat onze administraties dat zeer juridisch bekijken. Dat moeten ze sowieso doen bij elke aanbesteding, omdat bij elke aanbesteding het risico bestaat dat iemand naar de Raad van State stapt, dat ze wordt vernietigd en dat de overheid datgene wat ze nodig heeft om haar werk te kunnen doen, niet kan aankopen en de

procedure opnieuw moet beginnen. Die juridische zorgvuldigheid weegt dus heel sterk door bij elke aanbesteding, wat terecht is, maar dus ook zeker bij deze innovatieve aanbestedingen. Dat leidt ertoe dat dit traject misschien niet tot het juiste doel leidt en van de bedrijven toch wel veel geduld en motivatie vergt om tot het einde mee te blijven doen. Dan is er ook nog het grote risico dat bedrijven lopen om uiteindelijk te worden geweerd omdat ze voorkennis zouden kunnen hebben, hoewel ze in het begin enthousiast meededen.

Dat zijn dus fundamentele problemen. Ik vind dus dat er grondig moet worden bijgestuurd. De SWOT-analyse van het IWT bevestigde die knelpunten. Ik heb het IWT dan ook de opdracht gegeven om het proces, de aansturing en de aanpak opnieuw grondig te bekijken. Het IWT heeft hiervoor een werkgroep samengesteld, waarvoor ook leden van de raad van bestuur zich engageren. Ook is het mogelijk een beroep te doen op experts.

Inmiddels heeft het IWT me eind vorige maand een actieplan voorgesteld, met een tiental actiepunten gegroepeerd in vijf grote actielijnen. Ten eerste wil men de bijsturing van het huidige programma Innovatief Aanbesteden bekijken, om in dat huidige traject toch al drempels te kunnen verlagen en de inzetbaarheid te vergroten. Ten tweede wil men bekijken hoe de netwerkuitbouw van de aanbestedende overheden kan worden versterkt om kennis- en ervaringsuitwisseling te bevorderen. Dat is immers de essentie: is dat er niet, dan zal men nooit goede projecten op de markt kunnen brengen. Ten derde wil men bekijken hoe men de bestaande projecten toch nog verder kan versnellen en men het uitrollen en opstarten ervan kan ondersteunen. Ten vierde wil men kijken naar Europese samenwerking en deelname aan Europees gesubsidieerde projecten, om daaruit goede ideeën te halen. Ten vijfde wil men grondiger monitoren, om de kansen voor het innovatief aanbesteden binnen de diverse beleidsdomeinen sneller te kunnen detecteren.

Dit actieplan zal nu aan de werkgroep van de raad van bestuur worden voorgelegd. Ik verwacht de conclusies en de aanbevelingen ervan tegen eind september.

Ik ben eigenlijk van plan, tenzij jullie andere suggesties of beweegredenen kunnen aangeven, om ondertussen een beperkte verlenging van het lopend initiatief tot eind 2013 voor te leggen aan de regering. Zo kan men de toegewezen middelen nog verder realiseren binnen de lopende projecten. We moeten proberen tegen eind 2013 toch een aantal cruciale vernieuwingen door te voeren. Ik blijf voorzichtig. Het is voor ons een prioriteit, ook gezien het Nieuw Industrieel Beleid. We zitten in een kluwen van juridische regels: er zijn de interpretatie en de rol van de Inspectie van Financiën, de interne regels van de Vlaamse overheid die moeten worden bewaakt, de mogelijkheden en de rechtspraak die de Raad van State de voorbije jaren heeft ontwikkeld in verband met aanbesteden. Zowel voor de overheid als voor het bedrijf dat in zo'n traject wil engageren, is het een juridisch zeer complex traject geworden.

Er zijn twee belangrijke beleidslijnen. Enerzijds is er de overheid die haar koopcapaciteit van producten en diensten wil gebruiken om innovaties te versnellen. Anderzijds moet de overheid, wanneer ze die op de markt brengt, alle spelers op de markt op een gelijke manier toegang verlenen tot die overheidsaanbestedingen. De uitdaging bestaat erin die twee basisuitgangspunten met elkaar te verzoenen in een procedure die ook juridisch steek houdt.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik blijf het een goed idee en concept vinden, maar ik heb ook begrip voor de juridische problemen die zich voordoen. Het is dan ook wel grappig dat de Europese Commissie, met de ivorentorenmentaliteit die haar soms kenmerkt, meegaat in een concept dat juridisch perfect in elkaar zit, maar op het terrein helemaal niet – of toch zeer beperkt – werkt.

Nu, ik blijf achter het systeem en de twee beginselen van transparantie en gelijkheid staan. Ik begrijp de juridische opmerkingen, maar ik hoop dat we tot een evenwicht komen waarbij we die beginselen kunnen vrijwaren. Eigenlijk zou ik liever zeggen dat we voor een concept

moeten gaan dat niet meer noodzakelijk aan die juridische beginselen voldoet, maar dan wordt het ook tegengehouden. Daar komt u dus geen stap mee verder.

Ik verklaar mij akkoord met het systeem van het beperkt verlengen van het initiatief. Zo kunnen de lopende projecten alle kansen krijgen die ze verdienen. We moeten dan wel uitzoeken hoe we naar het evenwicht kunnen gaan tussen die juridische problemen en het eigenlijke idee, de goede bedoelingen, die achter dat concept zitten. Het is ondertussen al sinds 2008 dat we iets hebben dat we maar niet kunnen doen draaien. Dat blijf ik wel jammer vinden. Ik heb echter wel begrip voor de juridische problemen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Uw antwoord maakt in ieder geval duidelijk dat men ermee bezig is. Dat projecten niet of beperkt worden afgerond, is geen gevolg van het feit dat u er niet mee bezig zou zijn. Dat er een monitoring en evaluatie is, staat buiten kijf.

De vraag is hoe we nu van analyse en conclusies naar doorbraken gaan. Daarbij zal de grootst mogelijke creativiteit aan de dag moeten worden gelegd.

Ik herhaal dat elk van die administraties blijvend zal moeten worden gemotiveerd. Er is natuurlijk een eerste fase van moeilijkheden geweest. Het zou dus best kunnen dat er een aantal afhaken op het moment dat u met Innovatief Aanbesteden bis aankomt. Ik heb er alle vertrouwen in dat het met dezelfde hardnekkigheid zal worden verdedigd als waarmee het vandaag wordt opgevolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■